

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง วิเคราะห์คุณค่าภาษาไทย (๑)

ครูวิไลพร วิไลลักษณ์

ไทย



การอ่านเพื่อสรุปประเด็นสำคัญ

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

ท ๑.๑ ป. ๖/๓ อ่านเรื่องสั้น ๆ อย่างหลากหลาย
โดยจับเวลาแล้วถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน





นิทานเรื่องนกกระเรียน ห่าน และเหยี่ยว

นกกระเรียนตัวหนึ่ง บินมาถึงสระแห่งหนึ่ง เห็นห่านดำผุดดำว่ายอยู่ในสระ จึงถามว่ากำลังทำอะไร ห่านจึงอธิบายให้ฟังว่า “นี่เป็นวิธีหาอาหารในน้ำของพวกเรา และเมื่อมีภัยอันตราย เราก็สามารถว่ายน้ำบินหนีได้”

นกกระเรียนเห็นห่านดำผุดดำว่ายอยู่ในสระ



“ขอเพียงเจ้ามาเป็นเพื่อนของเราเท่านั้น ต่อไปก็ไม่ต้อง
มัวดำผุดดำว่ายให้เสียเวลา” นกกระเรียนให้คำแนะนำ
“ขึ้นมาหาอาหารบนบกสบายกว่าส่วนภัยอันตรายนั้น
ด้วยร่างกายที่แข็งแรงของเราขอรับรองว่าเราจะคุ้มครอง
ให้เจ้าเอง”

นกกระเรียนชวนห่านให้ขึ้นมาหาอาหารบนบก



ห่านหลงเชื่อที่นกกระเรียนกล่าว จึงขึ้นมาหาอาหาร
บนบกกับนกกระเรียน ต่อมาไม่นานเหยี่ยวตัวหนึ่งออก
หาเหยื่อ เห็นห่านหากินอยู่บนบก จึงโฉบลงมาจับห่าน
ได้โดยง่าย ห่านตะโกนให้นกกระเรียนช่วย แต่นกกระเรียน
บินหนีไปนานแล้ว

ห่านหลงเชื่อขึ้นมาหากินบนบก จึงถูกเหยี่ยวจับกิน
ส่วนนกกระเรียนก็บินหนีไป





ใจความสำคัญ

หมายถึง ใจความสำคัญและเด่นที่สุดในย่อหน้า เป็นแก่นของย่อหน้าที่สามารถครอบคลุมเนื้อความในประโยคอื่น ๆ ในย่อหน้านั้น หรือเป็นประโยคที่สามารถเป็นหัวเรื่องของย่อหน้านั้นได้ ถ้าตัดเนื้อความของประโยคอื่นออกหมด หรือสามารถเป็นใจความหรือประโยคเดียว ๆ ได้ โดยไม่ต้องมีประโยคอื่นประกอบ





ใจความรอง (พน-ละ-ความ)

หมายถึง ใจความ หรือประโยคที่ขยายความประโยค
ใจความสำคัญให้ชัดเจนขึ้น อาจเป็นการอธิบาย
ให้รายละเอียด ให้คำจำกัดความ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบ
หรือแสดงเหตุผลอย่างถี่ถ้วน เพื่อสนับสนุนความคิด



ศึกษาใบความรู้เรื่อง “การสรุปใจความสำคัญ”





ใบความรู้ การอ่านสรุปใจความสำคัญ

การอ่านเพื่อสรุปใจความสำคัญ

การอ่านเพื่อสรุปความสำคัญ หมายถึง การอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น เก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บความรู้หรือข้อมูลที่น่าสนใจ ตลอดจนแนวความคิดหรือทัศนะของผู้เขียน

ใจความสำคัญ หมายถึง ใจความสำคัญและเด่นที่สุดในย่อหน้า เป็นแก่นของย่อหน้าที่สามารถครอบคลุมเนื้อความในประโยคอื่นๆ ในย่อหน้านั้น หรือเป็นประโยคที่สามารถเป็นหัวเรื่องของย่อหน้านั้นได้ ถ้าตัดเนื้อความของประโยคอื่นออกหมด หรือสามารถเป็นใจความหรือประโยคเดี่ยวๆ ได้โดยไม่ต้องมีประโยคอื่นประกอบ ในแต่ละย่อหน้าจะมีประโยคใจความสำคัญเพียงประโยคเดียว หรืออย่างมากไม่เกิน ๒ ประโยค

ลักษณะของใจความสำคัญ

๑. เป็นข้อความที่ทำหน้าที่คลุมใจความของข้อความอื่นๆ ในตอนนั้นๆ ได้หมด ข้อความนอกนั้นเป็นเพียงรายละเอียด หรือส่วนขยายใจความสำคัญเท่านั้น
๒. ข้อความหนึ่งๆ หรือย่อหน้าหนึ่งๆ ส่วนมากจะมีเพียงประการเดียว
๓. ส่วนมากมีลักษณะเป็นประโยค อาจจะเป็นประโยคเดียวหรือประโยคซ้อนก็ได้ แต่ในบางกรณี ใจความสำคัญไม่ปรากฏเป็นประโยค เป็นเพียงใจความที่แฝงอยู่ในข้อความตอนนั้นๆ
๔. ใจความสำคัญที่มีลักษณะเป็นประโยคส่วนมากจะปรากฏอยู่ต้นข้อความ

การพิจารณาใจความสำคัญ

ใจความสำคัญจะปรากฏอยู่ในตำแหน่งของข้อความดังต่อไปนี้

๑. ใจความสำคัญที่ปรากฏอยู่ในแต่ละย่อหน้า ดังนี้
 - ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นของย่อหน้าและมีรายละเอียดวางอยู่ในตำแหน่งถัดไป
 - ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งท้ายของย่อหน้า โดยกล่าวถึงรายละเอียดต่างๆ อย่างคลุมๆ ไว้ก่อนในตอนต้น
 - ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นและท้ายย่อหน้า มีรายละเอียดอยู่ตรงกลาง
 - ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งกลางย่อหน้า มีรายละเอียดอยู่ตอนต้นกับตอนท้าย





๒. อ่านจับใจความสำคัญที่ปรากฏรวมอยู่ในหลายๆ ย่อหน้า การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญแบบนี้มีหลักสำคัญของการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- อ่านอย่างคร่าวๆ พอเข้าใจ
- อ่านให้ละเอียด
- อ่านแล้วถามตัวเองว่า เรื่องนี้มี ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม

นำมาเรียบเรียงให้สละสลวย และมีความเหมาะสมตามลำดับความสำคัญของเนื้อความ

วิธีการอ่านสรุปใจความสำคัญ

ขึ้นอยู่กับความชอบว่าจะทำอะไร เช่น ชัดเส้นใต้ หรือตีเส้นล้อมกรอบข้อความสำคัญ การใช้สีต่างๆ กันแสดงความสำคัญมากน้อยของข้อความ การทำบันทึกย่อก็เป็นขบวนการส่วนหนึ่งของการอ่านจับใจความสำคัญที่ดีและได้ผล แต่ผู้อ่านควรย่อด้วยภาษาและสำนวนของตนเอง ไม่ควรย่อด้วยการตัดเอาความสำคัญมาเรียงต่อกัน เพราะวิธีนี้อาจทำให้ผู้อ่านพลาดสาระสำคัญ บางตอนไปอันเป็นเหตุให้การตีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้

หลักการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

๑. อ่านจากบนลงล่างแทนการอ่านจากซ้ายไปขวาทีละตัว
๒. อย่าอ่านทุกตัวอักษร เพราะจะทำให้อ่านได้ช้า
๓. ฝึกกวาดสายตาเป็นท่วงๆ เพื่อจะได้อ่านได้ทีละประโยคๆ ซึ่งจะช่วยให้อ่านได้รวดเร็ว
๔. พยายามเก็บความของแต่ละตอน เมื่ออ่านจบตอนหนึ่งแล้ว โดยรู้จักแยกใจความสำคัญ และใจความที่นำมาประกอบในแต่ละข้อความออกจากกันให้ได้
๕. ขณะที่อ่านต้องนึกไว้เสมอว่าเรื่องที่กำลังอ่านอยู่นั้นเป็นเรื่องอะไร มีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร เมื่ออ่านจบแล้วจะได้ตอบปัญหาที่ตั้งไว้ได้
๖. พยายามให้ความสนใจในสิ่งที่ต้องการเพียงอย่างเดียว เมื่อต้องการจะอ่าน เพื่อตอบปัญหา หรือจับใจความก็ไม่ควรพะวงอยู่กับเรื่องหลักภาษาหรือเรื่องราวอื่นๆ ที่ไม่อยู่ในความต้องการ
๗. อย่าพยายามอ่านซ้ำเพราะจะทำให้เสียเวลา ในบางครั้งเราอาจจะได้ทราบความหมายจากประโยคถัดไปได้
๘. ฝึกอ่านอย่างสม่ำเสมอ อ่านหนังสือหลายๆ ประเภทเพื่อให้เกิดความชำนาญในการอ่านใดๆ





ใบความรู้ การอ่านสรุปใจความสำคัญ

การอ่านเพื่อสรุปใจความสำคัญ

การอ่านเพื่อสรุปความสำคัญ หมายถึง การอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น เก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บความรู้หรือข้อมูลที่น่าสนใจ ตลอดจนแนวความคิดหรือทัศนะของผู้เขียน

ใจความสำคัญ หมายถึง ใจความสำคัญและเด่นที่สุดในย่อหน้า เป็นแก่นของย่อหน้าที่สามารถครอบคลุมเนื้อความในประโยคอื่นๆ ในย่อหน้านั้น หรือเป็นประโยคที่สามารถเป็นหัวเรื่องของย่อหน้านั้นได้ ถ้าตัดเนื้อความของประโยคอื่นออกหมด หรือสามารถเป็นใจความหรือประโยคเดี่ยวๆ ได้โดยไม่ต้องมีประโยคอื่นประกอบ ในแต่ละย่อหน้าจะมีประโยคใจความสำคัญเพียงประโยคเดียว หรืออย่างมากไม่เกิน ๒ ประโยค





ลักษณะของใจความสำคัญ

๑. เป็นข้อความที่ทำหน้าที่คลุุมใจความของข้อความอื่นๆ ในตอนนั้นๆ ได้หมด ข้อความนอกนั้นเป็นเพียงรายละเอียด หรือส่วนขยายใจความสำคัญเท่านั้น
๒. ข้อความหนึ่งๆ หรือย่อหน้าหนึ่งๆ ส่วนมากจะมีเพียงประการเดียว
๓. ส่วนมากมีลักษณะเป็นประโยค อาจจะเป็นประโยคเดียวหรือประโยคซ้อนก็ได้ แต่ในบางกรณี ใจความสำคัญไม่ปรากฏเป็นประโยค เป็นเพียงใจความที่แฝงอยู่ในข้อความตอนนั้นๆ
๔. ใจความสำคัญที่มีลักษณะเป็นประโยคส่วนมากจะปรากฏอยู่ต้นข้อความ





การพิจารณาใจความสำคัญ

ใจความสำคัญจะปรากฏอยู่ในตำแหน่งของข้อความดังต่อไปนี้

๑. ใจความสำคัญที่ปรากฏอยู่ในแต่ละย่อหน้า ดังนี้

- ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นของย่อหน้าและมีรายละเอียดวางอยู่ในตำแหน่งถัดไป
- ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งท้ายของย่อหน้า โดยกล่าวถึงรายละเอียดต่างๆ อย่างคลุมๆ ไว้ก่อนในตอนต้น
- ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นและท้ายย่อหน้า มีรายละเอียดอยู่ตรงกลาง
- ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งกลางย่อหน้า มีรายละเอียดอยู่ตอนต้นกับตอนท้าย





๒. อ่านจับใจความสำคัญที่ปรากฏรวมอยู่ในหลายๆ ย่อหน้า การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญแบบนี้มีหลักสำคัญของการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- อ่านอย่างคร่าวๆ พอเข้าใจ
- อ่านให้ละเอียด
- อ่านแล้วถามตัวเองว่า เรื่องนี้มี ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม

นำมาเรียบเรียงให้สละสลวย และมีความเหมาะสมตามลำดับความสำคัญของเนื้อความ





วิธีการอ่านสรุปใจความสำคัญ

ขึ้นอยู่กับความชอบว่าจะทำอย่างไร เช่น ขีดเส้นใต้ หรือตีเส้นล้อมกรอบข้อความสำคัญ การใช้สีต่างๆ กันแสดงความสำคัญมากน้อยของข้อความ การทำบันทึกย่อก็เป็นขบวนการส่วนหนึ่งของการอ่านจับใจความสำคัญที่ดีและได้ผล แต่ผู้อ่านควรย่อด้วยภาษาและสำนวนของตนเองไม่ควรย่อด้วยการตัดเอาความสำคัญมาเรียงต่อกัน เพราะวิธีนี้อาจทำให้ผู้อ่านพลาดสาระสำคัญบางตอนไปอันเป็นเหตุให้การตีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้





หลักการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

๑. อ่านจากบนลงล่างแทนการอ่านจากซ้ายไปขวาทีละตัว
 ๒. อย่าอ่านทุกตัวอักษร เพราะจะทำให้อ่านได้ช้า
 ๓. ฝึกกวาดสายตาเป็นห่วงๆ เพื่อจะได้อ่านได้ที่ประโยคๆ ซึ่งจะช่วยให้อ่านได้รวดเร็ว
 ๔. พยายามเก็บความของแต่ละตอน เมื่ออ่านจบตอนหนึ่งแล้ว โดยรู้จักแยกใจความสำคัญ และใจความที่นำมาประกอบในแต่ละข้อความออกจากกันให้ได้
 ๕. ขณะที่อ่านต้องนึกไว้เสมอว่าเรื่องที่กำลังอ่านอยู่นั้นเป็นเรื่องอะไร มีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร เมื่ออ่านจบแล้วจะได้ตอบปัญหาที่ตั้งไว้ได้
 ๖. พยายามให้ความสนใจในสิ่งที่ต้องการเพียงอย่างเดียว เมื่อต้องการจะอ่าน เพื่อตอบปัญหา หรือจับใจความก็ไม่ควรพะวงอยู่กับเรื่องหลักภาษาหรือเรื่องราวอื่นๆ ที่ไม่อยู่ในความต้องการ
 ๗. อย่าพยายามอ่านซ้ำ เพราะจะทำให้เสียเวลา ในบางครั้งเราอาจจะได้ทราบความหมาย จากประโยคถัดไปได้
 ๘. ฝึกอ่านอย่างสม่ำเสมอ อ่านหนังสือหลายๆ ประเภทเพื่อให้เกิดความชำนาญในการอ่านใดๆ
- 



ตัวอย่าง การสรุปประเด็นสำคัญข้อความ

เช้าวันรุ่งขึ้น เสียงไก่ขัน เอ้ก ! อี้ ! เอ้ก ! เอ้ก ! ฉันและน้องตื่นขึ้นแล้วชวนกันไป
อาบน้ำพอแต่งตัวเสร็จก็ออกไปวิ่งเล่นที่สนามหญ้าหน้าบ้าน ฉันพบเห็นดอกหนึ่งกำลังบาน
มีขนาดใหญ่มาก ฉันกับน้องยืนดูด้วยความสนใจ คุณน้ำซึ่งตื่นเช้าเช่นกันรีบเดินเข้ามา
ห้ามฉันและน้องแต่ต้องเพราะอาจเป็นเห็ดพิษ

 ประเด็นสำคัญของข้อความนี้ คือ





ผลการวิจัยพบว่า การรับประทานอาหารเช้าทำให้
การทำงานภายในร่างกายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
เพราะร่างกายได้รับสารอาหารที่เพียงพอ และมีระดับ
น้ำตาลในเลือดอยู่ในระดับปกติ

ประเด็นสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า การรับประทานอาหารเช้ามีผลดี
ต่อระบบการทำงานภายในร่างกาย





อ่านข้อความที่กำหนดให้
แล้วจับประเด็นสำคัญ





สารอาหารในข้าวกล้องจะช่วยให้ร่างกาย

แข็งแรงและช่วยป้องกันโรคอ้วน ข้าวกล้อง

มีสารเส้นใยมากกว่าข้าวขาว ๘ เท่า ข้าวกล้อง
จะช่วยดูดซับไขมันและน้ำตาลในอาหารแล้วขับ
ออกมาเป็นกากอาหาร ทำให้ไขมันและน้ำตาล
ซึมเข้ากระแสเลือดน้อยลง



ความเครียดทำให้เพิ่มฮอร์โมนอะดรีนาลีน
ในเลือด ทำให้หัวใจเต้นเร็ว เส้นเลือดบีบตัว
กล้ามเนื้อตึง ระบบย่อยอาหารผิดปกติ เกิดอาการ
ปวดหัว ปวดท้อง ใจสั่น แข็งขาอ่อนแรง
ความเครียดจึงเป็นตัวการที่เร่งให้แก่เร็ว



ประเทศที่พัฒนาแล้วต่างตระหนัก
กันดีว่าการศึกษา^๕นั้นเป็นเครื่องมือในการ
พัฒนาประเทศที่ยอดเยี่ยมที่สุด การเร่งรัด
พัฒนาทางวัตถุใดจกัลุ่มเหลวสิ้นหาก
ประชาชนยังด้อยการศึกษา





วัดกับคนไทยมีการเกี่ยวพันกันอย่าง
ลึกซึ้งตลอดมา ในสมัยก่อนวัดเป็นทุกสิ่ง
ทุกอย่างในชีวิตประจำวัน เป็นโรงเรียน
อบรมสั่งสอนเด็ก เป็นศาลไกล่เกลี่ยความ
ขัดแย้งของผู้ใหญ่บ้าน



ใบงานที่ ๑๔

การสรุปใจความสำคัญ

คำชี้แจง นักเรียนอ่านบทความต่อไปนี้แล้วสรุปใจความสำคัญของบทความ

รถม้านับเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของเมืองลำปาง มีครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๘ โดยอพยพมาจากพระนครหลวง หลังจากที่เกิดมีรถยนต์วิ่งกันขวักไขว่ การใช้รถม้าในปัจจุบันของนครลำปางส่วนใหญ่ใช้เป็นพาหนะนำนักท่องเที่ยวชมรอบเมือง กับรถรับจ้าง และผู้ขับขี่เองก็ต้องมีใบอนุญาตขับขี่ด้วย ส่วนม้าต้องใช่วัสดุสีดำกำบังด้านข้างตาทั้งสองข้าง เพื่อไม่ให้ม้ามองเห็นสิ่งรอบข้างให้มองเห็นเพียงท้องถนนเท่านั้น

สรุปใจความสำคัญ

[illegible]



คำชี้แจง นักเรียนอ่านบทความต่อไปนี้แล้วสรุปใจความสำคัญของบทความ

รถม้า นับเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของเมืองลำปาง มีครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๘ โดยอพยพมาจากพระนครหลวง หลังจากที่เกิดมีรถยนต์วิ่งกันขวักไขว่ การใช้รถม้าในปัจจุบันของนครลำปางส่วนใหญ่ใช้เป็นพาหนะนำนักท่องเที่ยวชมรอบเมือง กับรถรับจ้าง และผู้ขับขี่เองก็ต้องมีใบอนุญาตขับขี่ด้วย ส่วนม้าต้องใช้วัสดุสีดำกำบังด้านข้างตาทั้งสองข้าง เพื่อไม่ให้ม้ามองเห็นสิ่งรอบข้างให้มองเห็นเพียงท้องถนนเท่านั้น

สรุปใจความสำคัญ

รถม้าเป็นเอกลักษณ์ของเมืองลำปาง มีครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2458
อพยพมาจากพระนครหลวง การใช้รถม้าในปัจจุบันของนครลำปางส่วนใหญ่
ใช้เป็นพาหนะนำนักท่องเที่ยวชมรอบเมือง กับรถรับจ้าง และผู้ขับขี่ ก็ต้องมี
ใบอนุญาตขับขี่ด้วย